

kulturně-historických, v nichž nejvýznačnější místo zaujímá Čína, její náboženství a její kultura vůbec, a studií literárně-historických, v nichž obírá se význačnými zjevy poesie arabské, perské (vydal, přeložil a kommentoval perskou allegorii Fattáhovu v publikacích vídeňské akademie 1889), turecké (vydal tureckého lyrika Bákího), arabské a poesie starozákonní. Ze všech těchto literatur dal písemnictví našemu zdařilé překlady; vydání dalšího dílu svého překladu Žalmu, jenž začal vycházeti v Rozpravách III. třídy České akademie, se již nedočkal. Universita ztratila v zesnulém učitele, za nějž v některých jeho oborech na ten čas nemá náhrady, česká literatura obratného tlumočníka a vykladače východních kultur, z vědeckého světa českého odešla jím opět jedna výrazná postava první vědecké generace české, seskupené kolem university národu českému vrácené.

Den 14. ledna t. r. zemřel Jan Loriš, professor I. české státní reálky na Král. Vinohradech (narodil se 1860 v Morávce ve Slezsku). Filologii české nejvíce se zavděl vydáním důležitého kodexu Baworowského (Rukopis hraběte Baworowského. V akademické Sběrce pramenů ku poznání literárního života, skupina I, řada I, číslo 6. V Praze 1903), jímž obíral se již dříve ve studii Staročeská píseň o Arnoštovi (v programu reálky v Hradci Králové 1892). K české dialektologii přispěl studií o podřečí hornoostravském (Rozbor podřečí hornoostravského ve Slezsku. Rozpravy České akademie, tř. III, ročn. VII, č. 1. V Praze 1899). V programu reálky rakovnické 1897 psal »o metafoře v prostonárodní poesii české«. Jiné jeho práce vyrostly z jeho praxe učitelské a měly býti pomůckou při vyučování češtině na středních školách. Je to Sběrka themat ke školským spisům (v Praze 1898) a Cvičivo pravopisné pro školy střední a školy příbuzné (v Praze 1903), zejména pak Česká mluvnice pro nižší školy střední a ústavy učitelské (v Praze 1900) a podruhé r. 1908; mluvnice ty, jimiž nahraditi chtěl nevyhovující podle jeho mínění mluvnice dosavadní, však nepronikly. S touto prací mluvníkářskou souvisí také jeho článek »Studie z oboru skladby« v Českém museu filologickém ročn. 9, 1903, 414—446.

Podle zpráv novinářských byl bolševíky utracen známý slavista ruský Tim. Dmitrijevič Florinskij, professor university kijevské (nar. r. 1854 v Petrohradě). Florinskij byl slavista v širokém významu toho slova, tak jak se na Rusi pojímal: pracoval v rozmanitých oborech slavistiky, v historii slovanské, v právních dějinách slovanských, ve slovanské ethnografii a filologii. U nás nejznámějším se stal svým dílem Лекції по славянскому языкознанию (v Kijevě 1895 a 1897), v jehož druhém díle oddělil slovenštinu od češtiny a vykázal jí samostatné místo mezi severo-západními jazyky slovanskými; srv. o tom LF. 25, 1898, 208—233. Jinak ještě pozornosti u nás došel jeho spis Славянское племя (v Kijevě 1907), obsahující statisticko-ethnografický přehled soudobého Slovanstva. V Rusku svou dobou rozruch způsobila jeho kniha Малорусскій языкъ и »українсько-руській« литературный сепаратизмъ (v Petrohradě 1900). V Izvěstijich kijevské university pravidelně po léta uveřejňoval »критико-библиографическій обзоръ новѣйшихъ трудовъ и изданій по славяновѣдѣнію«.

*

Při prodlužování cesty S. Croce in Gerusalemme se ve východních částech vily Volkonských našly zbytky 4 náhrobků z doby republikánské. Je to opus quadratum z tufových balvanů v několika vrstvách nad sebou. Dovnitř každé hrobky vede branka, nad níž jsou vtěsány do tufu nápisy se jmény pohřbených. Též několik vysokých reliéfů s podobiznami zesnulých z travertinu je zasazeno do nejhotejší vrstvy balvanů. Jak svědčí nápisy, patřily náhrobky rodinám propuštěnců. Mrtvolky kladeny byly do lokulů, dosud uchovaných. Avšak později bylo užito hrobky znova, příčnou zdí rozdělil se vnitřní prostor, a do komůrek

tak vzniklých ukládaly se mrtvoly na zem a přikrývaly taškami hliněnými. Krom koster byly též nalezeny popelnice i s obsahem, ale ty ukládány tam byly až v dobách pozdějších, než ze kterých pochází původní užití tohoto pohřebiště. V. G.

Na staré via Ostiensis, právě před pavelskou basilikou, přišlo se loni při kladení tramvajových kolejí na rozsáhlé pohřebiště. Dosud není publikována nijaká zpráva úřední, z níž by bylo možno čerpatí přesné údaje o nálezech tam učiněných; proto podávám stručný popis jen dle vlastního názoru. Pohřebiště je výhradně popelnicové, skládá se z celé řady skupin jednotlivých komor různé velikosti, v jejichž stěnách jsou vytesány loculi; popelnice — po většině ještě i s obsahem — jsou na místě. Loculi jsou až ve třech řadách nad sebou, pravidelně mají vždy dvě popelnice. Nejjižnější komora, velmi protáhlá, stavěná ještě z opus reticulatum, a tedy rozhodně ještě z doby republikánské, má u východní úzké stěny výklenek se studnou. Druhá studna nalezena v menší komůrce severněji položené. Kromě toho má tato jižní komora jakési lararium, postavené v koutě. Zachovaná spodní část má silnou omítku pomalovanou rudě, se žlutými pásy na ovrubě. Přilehlá komora severnější, dvojnásobně rozlohy, má tři výklenky ve východní stěně, se stopami malby. Mnohem nádherněji jsou vyzdobeny malé komůrky severní polovice pohřebiště. Stěny děleny jsou na pole, vyplněná malbami: hrdlička, amor nesoucí za přední nohy zajíce, pegas, květiny, lidské postavy atd. I některé loculi jsou zvláště nádherně upraveny a vymalovány ornamenty i výjevy ze života. Branky do pohřebních komor vedoucí jsou malé a úzké, s kamenným ostěním. Z vnitru je tu a tam štuková ozdoba nad nimi. K pohřebišti přiléhá místnost dosti rozsáhlá, jež — jak se zdá — určena byla nějakému chthonickému kultu. Svědčí o tom zachovaný oltář, pod nímž je t. zv. pozzo sacro, otvor studňovitý do země vhloubený. Bylo by to asi něco podobného, jako podzemní svatyně u pohřebiště gentis Statiliae, nedaleko brány praenestské, o níž podána bude zpráva příště. Pohřebiště na via Ostiensis bylo užíváno aspoň ještě prvá tři století po začátku našeho letopočtu. Svědčí o tom tvar popelnicových sarkofagů, jejich výzdoba a též forma nápisů. Byla to pohřebiště rodinná různé velikosti a různé úpravy. Nejcennější umělecky je malá komůrka s.-v. části, jejíž malby — pokrývající každý kousek stěny — jsou také v nejlepšímu stavu. Nad loculem dvojpopelnicovým zobrazena je dvojice lidí, patrně manželů, jichž ostatky tu odpočívají. Podány jsou postavy celé, asi 40 cm vysoké, provedeny barvami živými a svěžími, jako celá malba ostatní. V. G.

Ettore Pais, zakladatel kritického poznání nejstarších období dějin římských, vydal v posledních letech mnoho svazků svých prací. Předně pokračoval ve své *Storia critica di Roma durante i primi cinque secoli*. Sv. II., jednající o zřízení republiky, zákonech decemvirálních a bojích s Aequy, Volsky a Etrusky, vyšel r. 1915, sv. III., s výkladem o vpádu galském, vítězství plebejů a upevnění římské vlády v Latii a Kampanii, je z r. 1918, a sv. IV., obsahující historii římskou až do válek punských, vyšel začátkem r. 1920. *Storia critica* podává kritický obraz dějin, jak se ukázal po náležitém zhodnocení pramenů, kdežto vlastní analýsu pramenů uložil Pais do zvláštní řady svazků »*Ricerche sulla storia e sul diritto pubblico di Roma*« (I. 1913, II. 1916, III. 1918). Druhý díl týká se fastů konsulských, třetí fastů tribunských a vývoje tribunátu. Krom toho vydal ještě r. 1918 dva sv. jiných *Ricerche*, jež se týkají doby od válek punských až do Caesara. O všech těchto knihách, jejichž význam je neobyčejný, podána bude obsažnější studie později. Války punské vypsál *G. de Sanctis* v III. díle své *Storia dei Romani* (Turin 1916, 1917). Je to první moderní zobrazení tohoto období římských dějin. I o této knize podán bude referát. V. G.